

Pennod 207 – Bryn y Beili a Gwrth-Fepio: Ymgysylltu ag Ysgolion a Chymunedau gyda Chyngor Tref yr Wyddgrug

Beth Smith (Archwilio Cymru)

Croeso i bodlediad Y Gyfnewidfa. Beth Smith ydw i ac rwy'n rhan o'r tîm Cyfnewid Arfer Da yma yn Archwilio Cymru. Fel rhan o'n cyfres ar gynghorau cymuned a thref yng Nghymru, heddiw rydw i yn yr Wyddgrug ac yn fwy penodol yn Bryn y Beili, safle Castell Normanaidd yn nhop y dref, sydd wedi'i ailddatblygu'n ddiweddar.

Heddiw rydym yn trafod manteision ymgysylltu â phobl ifanc a phwysigrwydd sicrhau bod cenedlaethau iau yn cael llais wrth lunio eu cymunedau. Rydym hefyd yn trafod gwaith y cyngor i warchod a dathlu treftadaeth gymunedol gyfoethog yr Wyddgrug.

Iawn, bore da. Felly rwy'n sgwrsio â George a Ciara heddiw. Felly bore da i chi eich dau. Dywedwch wrthym ychydig am y prosiect.

George (Cyngor Ieuenctid)

Mae'r prosiect fepio hwn wedi bod yn rhywbeth yr ydym wedi bod yn angerddol iawn amdano ac rydym wedi bod yn ceisio gweithio arno ers amser hir iawn, byth ers i ni ddysgu am y materion sydd wedi bod yn digwydd gydag anweddu, nid yn unig yn ein hysgol, ond yn yr Wyddgrug fel cymuned ehangach.

Ciara (Cyngor Ieuenctid)

Ie, mae'n amlwg yn broblem fawr ymhlith pobl ifanc, yn enwedig fe wnaethon ni ddarganfod. Felly mae'r cyngor ieuenctid wedi ceisio cydweithio â'r cyngor ysgol ac rydym wedi trafod sut mae'n effeithio ar yr amgylchedd ond hefyd ar les pobl.

Er enghraifft, y llynedd cwblhaodd ein hysgol arolwg SHRN, sy'n gwerthuso iechyd meddwl a chorfforol pob unigolyn ac yn y blaen. Ac fe wnaethon ni ddarganfod bod nifer sylweddol o fyfyrwyr wedi bod yn fepio ac mae wedi cynyddu. Ond wedyn rydyn ni hefyd wedi darganfod bod yna broblemau fel blocio draenau, sydd wedi bod yn werth rhyw £6,000 o ddifrod.

Felly gyda'r problemau hyn, rydyn ni wedi cydweithio gyda'n gilydd, y ddau gyngor, yr ysgol a'r Wyddgrug, i geisio dod o hyd i ateb.

Beth Smith (Archwilio Cymru)

Mae'n swnio fel mudiad positif iawn. Felly rydych chi'n siarad am y materion lles, amgylcheddol. Ai y materion yna oedd y sbardun y tu ôl i fod eisiau sefydlu'r prosiect hwn?

Ciara (Cyngor Ieuenctid)

Ie, yn bendant. Yn enwedig mewn lleoliad ysgol uwchradd a gyda'r gwerthusiad hwn a wnaethom, sydd yn rhoi tystiolaeth gadarn o'r effaith a gwybod bod yn rhaid i ni wneud mudiad ar gyfer y gymuned gyfan.

Beth Smith (Archwilio Cymru)

Felly sut ddaeth hyn allan? Sut wnaethoch chi ddechrau mewn gwirionedd? Rydych chi'n gwybod, sut wnaethoch chi sefydlu pethau?

George (Cyngor Ieuenctid)

Ocê. Wel, fel y dywedais, fe wnaethon ni ddysgu o fynd o gwmpas yr ysgol a chlywed sŷon fod yna lawer o bobl oedd yn fepio, sy'n amlwg, chi'n gwybod, ddim yn beth da iawn. Ac yn anffodus fe wnaethon ni hefyd dderbyn 6,000 o bunnoedd o ddifrod i'n draeniau ysgol oherwydd fêps, oedd wedi cael eu rhoi i lawr y toiledau, er enghraifft.

Felly roedd hynny'n amlwg yn fater mawr arall, ac felly dyna pryd aethon ni at Gyngor Tref yr Wyddgrug ac fe wnaethon ni drafod y broblem gyda nhw ac fe wnaethon nhw awgrymu ein bod ni'n gwneud cais am grant, ac fe wnaethon nhw roi £200 i ni. Ie, £200. Ie, fel y soniodd Ciara, i wario ar ymgyrch i leihau anweddu ac fe wnaethon ni ddefnyddio'r arian hwnnw i brynu byrddau arddangos y gallem eu defnyddio ar gyfer y prosiect fepio a hefyd unrhyw brosiectau eraill yn y dyfodol y gallwn fod wedi'u cynllunio.

Beth Smith (Archwilio Cymru)

Mae hwnna'n wych. A beth fu'r math o adborth i ddechrau, wyddoch chi, gan bobl yn yr ysgol a phobl yn y gymuned? Ydych chi wedi derbyn unrhyw adborth gan y prosiect?

Ciara (Cyngor Ieuenctid)

Eithaf eang, mewn gwirionedd, oherwydd nid yn unig wnaethon ni wneud y byrddau arddangos hyn, pan wnaethon ni yn y bôn gyda'r byrddau arddangos, fe wnaethon ni eu cyflwyno mewn pethau fel noson opsiwn a noson rhieni fel y gallai rhieni a theuluoedd hefyd weld.

Roedd hynny'n eithaf cadarnhaol oherwydd ei fod yn cael ei arddangos yn llyfrgell ein hysgol, sy'n lle poblogaidd iawn, fel cymdeithasol. Ond yna fe wnaethon ni ddilyn eleni.

Fe wnaethon ni, fel cyngor ysgol, gyflwyno mewn gwasanaethau ac i'r holl fyfyrwyr iau a'r chweched dosbarth, a dim ond trafod materion anweddu, a rhai o'r ffeithiau llai hysbys, fel, er enghraifft, y cynnwys mewn fêp. Ac roedden ni'n cael adborth o bob cwr o'r ysgol, gan fyfyrwyr, ond gan staff hefyd, gan ddweud sut maen nhw'n dysgu pethau a sut roedd hynny'n ddefnyddiol. Felly roedd yn ddefnyddiol iawn gweld ein bod ni'n gwneud y gwahaniaeth ac yn cael yr adborth ac effeithiau ein gwaith caled.

Beth Smith (Archwilio Cymru)

Mae hwnna'n wych. A beth yw eich cynlluniau felly ar gyfer y dyfodol? Ydych chi wedi meddwl am sut y gallech chi fynd â hyn ymlaen?

Ciara (Cyngor Ieuenctid)

Wel, yn dibynnu ar y tywydd yr wythnos nesaf, rydym yn agor stondin ar Farchnad yr Wyddgrug i hefyd a chyflwyno i'r gymuned ochr yn ochr â'r holl waith arall rydyn ni wedi'i wneud oherwydd mae'n bwysig ein bod yn estyn allan at gymaint o gymunedau â phosibl gan ein bod wedi cwmpasu cymuned yr ysgol, a rhieni a theuluoedd, ond gallwn estyn allan i ddinasyddion y dref hefyd yn gyffredinol.

George (Cyngor Ieuenctid)

Rydym hefyd yn gobeithio y gallwn symud ymlaen i brosiectau eraill gobeithio buddiol, fel ein un nesaf, yr ydym yn meddwl y bydd yn ymwneud â chydaddoldeb a thegwch. Ac rydym yn gobeithio y gallwn hefyd weithio gyda Chyngor Tref Yr Wyddgrug ar gyfer hynny hefyd, fel y gallwn barhau i wneud gwahaniaeth, sy'n amlwg yn bwysig iawn ac yn rhywbeth yr ydym yn angerddol iawn amdano.

Beth Smith (Archwilio Cymru)

Mae'n wych. A sut mae'r berthynas rhyngoch chi a'r cyngor tref bryd hynny? Mae'n swnio fel ei fod yn un positif iawn.

Ciara (Cyngor Ieuenctid)

Ydy, maen nhw'n cwrdd â ni, rwy'n credu ei bod tua phedair gwaith y flwyddyn i gael y cyfarfodydd fel rhyw fath o gydweithrediad ad hoc. Felly ie, rydyn ni'n gweithio'n agos iawn gyda nhw, yn enwedig gyda'r prosiect fepio hwn. Mae hyn yn wir fel arddangos hynny a sut y gallwn ddibynnu arnyn nhw ac i'r gwrthwyneb.

George (Cyngor Ieuenctid)

Ydy, mae ein perthynas â Chyngor Tref Yr Wyddgrug yn rhywbeth rydyn ni'n falch iawn ohono. Ac rydyn ni, fel y dywedwyd, rydym yn gobeithio y gallwn barhau i weithio gyda nhw ar gyfer ein prosiectau yn y dyfodol hefyd.

Beth Smith (Archwilio Cymru)

Felly George, Ciara, diolch yn fawr am eich amser heddiw. Mae wedi bod yn wirioneddol wych sgwrsio â chi a chlywed am yr holl waith gwych rydych chi'n ei wneud.

Bore da. Felly rydyn ni yma yn yr Wyddgrug heddiw ac rwy'n sgwrsio â'r Dirprwy Faer Pete Dando a'r Cynghorydd Chris Bithell. Bore da y ddau. Ga i ofyn i chi ddweud ychydig wrthym am eich rolau a chyflwyno eich hunain i'r rhai sy'n gwrandao?

Y Cynghorydd Pete Dando (Dirprwy Faer, Cyngor Tref yr Wyddgrug)

Ie. Siwmae. Felly fy enw i yw Pete Dando. Rydw i wedi bod ar Gyngor Tref yr Wyddgrug ers pedair blynedd bellach a gyda eleni rwy'n Ddirprwy Faer.

Y Cynghorydd Chris Bithell (Cyngor Tref yr Wyddgrug)

Helo, y Cynghorydd Chris Bithell ydw i. Rwy'n gynghorydd tref ac yn gynghorydd sir. Rydw i wedi bod ar y cyngor sir ers a thros 30 mlynedd ac rydw i wedi bod yn gynghorydd tref ers 56 mlynedd.

Beth Smith (Archwilio Cymru)

Waw.

Chris Bithell (Cyngor Tref yr Wyddgrug)

Rydw i wedi cael ychydig o brofiad.

Beth Smith (Archwilio Cymru)

Dim ond ychydig serch hynny.

Felly dywedwch wrthym ychydig am y gwaith sydd wedi bod yn digwydd yn yr Wyddgrug rydych chi'n ymwneud ag ef.

Chris Bithell (Cyngor Tref yr Wyddgrug)

Wel, rwy'n un o gynrychiolwyr y cyngor tref ar y cynghorau ysgol uwchradd a lle rydyn ni'n cwrdd â phlant o oedran ysgol uwchradd yn y dref.

Ac eto, mae gennym ymgysylltiad â nhw. Mae'n bwysig o ran ein bod ni'n pryderu clywed barn a barn pobl ifanc ac yn wir i gymryd y rheini ar fwrdd cyn belled ag y gallwn fel cyngor ac yn wir i rannu ein pryderon a'n materion gyda nhw hefyd i gael eu barn a'u barn am yr hyn y dylem fod yn ei wneud.

Mae'n gweithio'n dda ac mae wedi gweithio'n dda ers nifer o flynyddoedd.

Paul Dando (Cyngor Tref yr Wyddgrug)

Felly ie, fel y dywedodd y Cynghorydd Bithell, rydw i hefyd ar Bwyllgor y Cyngor leuenctid. Rwy'n ymweld â'r ysgolion cynradd, felly rydyn ni'n edrych ar ymweld bob chwarterol. Mae pedair ysgol gynradd yn yr Wyddgrug ac mae'n ymwneud â rhoi llais i'r plant ar yr hyn sy'n bwysig iddyn nhw, beth maen nhw eisiau siarad amdano, pa welliannau yr hoffent eu gweld, unrhyw agweddau diogelwch.

Beth Smith (Archwilio Cymru)

Felly ie, mae'n rhoi llais iddyn nhw, beth maen nhw eisiau siarad amdano ac unrhyw brosiectau sy'n symud ymlaen o hynny. A sut mae hynny'n gweithio yn ymarferol felly? Sut ydych chi'n cael yr ymgysylltiad hwnnw â'r plant a'r bobl ifanc?

Chris Bithell (Cyngor Tref yr Wyddgrug)

Wel, 'rydym yn cyfarfod gyda hwy yn rheolaidd. Yn amlwg mae ganddynt gyrsiau llawn amser yn eu hysgolion, ond 'rydym yn mynd mewn i'r ysgolion rhyw ddwy neu dair gwaith y flwyddyn ac yn cael sesiwn gyda hwy. 'Rydym yn gofyn am unrhyw safbwyntiau neu broblemau maent eisiau eu codi. Hefyd 'rydym ni yn codi gwahanol gwestiynau iddynt hwy. Ond mae'n bwysig cael llais pobl ifanc achos 'rydym yn dweud mai pobl ifanc yw llais y dyfodol neu boblogaeth y dyfodol, ond hwy yw poblogaeth heddiw hefyd. Ac mae nhw'n bwysig, ac mae ganddynt safbwyntiau pwysig sydd yn haeddu cael eu clywed. Yn aml mae gan bobl ifanc well syniadau na'r oedolion, ac fel cyn athro 'rydw i'n cydnabod hynny, ac 'rydw i wedi profi hynny dros nifer o flynyddoedd.

Beth Smith (Archwilio Cymru)

Ie. Ac a yw hynny'r un peth felly am eich bod chi'n adnabod plant yn iau nag mewn ysgolion cynradd? Sut mae hynny'n gweithio yn ymarferol?

Paul Dando (Cyngor Tref yr Wyddgrug)

Ie, mae ychydig yn wahanol. Rydych chi'n gweld pan fyddwch chi'n gofyn iddyn nhw beth maen nhw eisiau siarad amdano, beth yw eu pryderon, yn amlwg eu bod nhw ychydig yn wahanol, ond maen nhw'n dal yr un mor bwysig. Rwy'n golygu, llawer o faterion, roedd rhai maen nhw'n eu codi am y parc a thu allan i ysgolion. Felly roedd hynny'n brosiect a wnaethon ni ei gyflwyno. Fe wnaethon nhw ddylunio posteri. Fe wnaethon ni eu hargraffu ar fyrddau gyda'r holl fathodynau ysgol, eu rhoi y tu allan i'r ysgolion. Er mwyn atal rhieni rhag parcio y tu allan i ysgolion, oherwydd roedd hynny'n broblem fawr gyda'r pedair ysgol, ac mae'n broblem gyda llawer o'r ysgolion ledled y wlad.

Roedd materion eraill fel ardaloedd gwyrdd o gwmpas y dref a'r hyn y gallant ei wneud i wella hynny. Felly, ie, mae ar yr un thema, ond mae yna bryderon ychydig yn wahanol gyda'r grŵp oedran.

Chris Bithell (Cyngor Tref yr Wyddgrug)

Rwy'n credu yn yr un modd, eto, gyda'r disgyblion ysgol uwchradd, maen nhw wedi bod yn poeni am fepio a hefyd am dybaco anghyfreithlon. Ac eto, maen nhw wedi codi'r mater gyda ni. Ac eto, rydyn ni wedi cael trafodaethau gyda nhw.

Roedd un o'r cyfarfodydd trafod a gawsom yn cynnwys Comisiynydd yr Heddlu a Throseddu Gogledd Cymru hefyd. Ac fe glywsom hefyd bresenoldeb yr Aelod Cynulliad ar y pryd. Roedd hi yn y cyfarfod penodol hwnnw hefyd. Ac eto, maen nhw'n pryderu am fêps anghyfreithlon yn cael eu gwerthu. Ac maen nhw hefyd yn pryderu am dybaco anghyfreithlon o dan y cownter, sy'n digwydd. Ac eto, mae'n digwydd nid yn unig yn yr Wyddgrug, ond mewn rhannau eraill o'r wlad hefyd. Ac mae wedi cael ei amlygu yn y newyddion yn ddiweddar. Ac eto, neithiwr, roedd yr Ysgrifennydd Cartref yn cyhoeddi mwy o fesurau ychwanegol i ddelio â'r broblem.

Felly mae hwn yn fater y mae pobl ifanc yn arbennig o bryderus amdano oherwydd gallant weld eu cyd-ddisgyblion yn cymryd rhan yn hyn a chanlyniad hynny. Un o'r problemau oedd ganddyn nhw yn un o'r ysgolion lleol oedd bod y plant yn ysmegu gan ddefnyddio fêps a'u hadneuo i lawr y toiled, sy'n gwybod rhywbeth a ddigwyddodd flynyddoedd yn ôl gyda phennau sigarêts, ond gyda fêps, wrth gwrs, mae'n achosi problem fwy. Ac roedd gan yr ysgol problemau mawr o ganlyniad gyda hynny, gyda draeniau yn cael eu blocio ac yn y blaen.

Felly rydych chi'n gwybod eu bod yn ymwybodol iawn o'r problemau sy'n bodoli ynglŷn â fêps a fêps anghyfreithlon a thybaco anghyfreithlon, ac roedden nhw eisiau gwneud rhywbeth. Ac roedd yn dda bod yno i wrando ar hynny ac roedd yn dda iddyn nhw allu siarad â ni a phobl eraill mewn awdurdod, ar lefel Aelod Cynulliad a'r Senedd a hefyd y Comisiynydd Heddlu a Throseddu hefyd, oherwydd eu bod wedi bod yn rhan mor wir â diogelu'r cyhoedd yn rhai o'r cyrchoedd sydd wedi digwydd. ar rai o'r siopau penodol hyn yn y dref.

Beth Smith (Archwilio Cymru)

Ie, fel rydych chi'n ei ddweud, bod y cyfranogiad hwnnw'n bwysig iawn, onid yw, yn y math yma o faterion.

Felly pa fath o effaith mae hynny'n ei gael, a pha wahaniaeth y mae wedi gwneud i chi wybod bod gennych yr ymwneud hwnnw â'r plant a'r bobl ifanc?

Chris Bithell (Cyngor Tref yr Wyddgrug)

Wel, unwaith eto, rwy'n credu ei fod wedi gwneud y pwerau sy'n fwy ymwybodol o'r problemau. Ac rydych chi'n gwybod bod hyd yn oed pobl ifanc yn bryderus iawn am hyn ac mae hynny'n rhywbeth sydd angen ei wneud ac eto maen nhw wedi tynnu sylw at y broblem ac eto rwy'n credu ei fod wedi cael ei datrys nawr neu ei fod yn cael ei ymdrin gobeithio ar lefel genedlaethol rydych chi'n gwybod. Mae'n dangos pa mor bwysig yw cael y safbwyntiau a'r farn hynny gan y bobl sy'n effeithio arnynt yn fwy nag unrhyw un a bod eu barn a'u barn yn cael eu hystyried a'u barn yn cael eu hystyried a'u cymryd ar fwrdd gan y pwerau hynny.

Paul Dando (Cyngor Tref yr Wyddgrug)

Ie, ac mae'n ymwneud â rhoi llais i'r plant, rydych chi'n gwybod gadael iddyn nhw gael eu clywed. Dydyn nhw ddim yn cael y platfform hwnnw yn aml iawn. Felly mae'n trafod y materion sydd ganddyn nhw, beth allwn ni ei wneud amdano, symud ymlaen gyda phrosiectau.

Ac yna mae'n hyrwyddo hynny trwy wefan Cyngor Tref yr Wyddgrug, trwy gyfryngau cymdeithasol yr ysgol, ac mae pobl yn cael clywed amdano yn y ffordd honno. Ac rwy'n credu ei fod yn werth chweil i'r plant hefyd. Ac mae'n rhoi effaith gadarnhaol. Felly mae'n dda yn hynny o beth hefyd.

Chris Bithell (Cyngor Tref yr Wyddgrug)

Rydyn ni wedi eu helpu nhw hefyd yn yr hyn roedden nhw eisiau ei wneud eu hunain, eu cynlluniau. Er enghraifft, rydyn ni wedi gallu ariannu cyhoeddi ac argraffu taflenni ac yn y blaen, y maen nhw wedi gallu eu dosbarthu. Ac eto, yn fuan iawn, maen nhw'n mynd i gael pop-up ym marchnad yr Wyddgrug ar stondin y farchnad, unwaith eto, i wneud y cyhoedd eu hunain yn fwy ymwybodol o'r problemau sy'n effeithio ar bobl ifanc ac oedolion hefyd mewn perthynas ag anweddu a'r problemau sy'n eu creu.

Beth Smith (Archwilio Cymru)

Ie, rwy'n meddwl, um rwy'n dyfalu, rydych chi'n gwybod, cyffwrdd â'r hyn a ddywedoch chi yno, Pete, o'u persbectif nhw, rwy'n credu ei fod yn teimlo'r gwerth hwnnw, nid yw'n teimlo'r ymdeimlad gwirioneddol honno eu bod nhw'n rhan o'r gymuned hefyd, sy'n wirioneddol wych i'w glywed. Felly edrychwch i'r dyfodol felly, beth yw eich cynlluniau a mynd ymlaen? A oes unrhyw brosiectau eraill rydych chi, mae'n rhyw fath o ar y gweill? Sut ydych chi'n gweld y berthynas hon yn mynd ymlaen?

Chris Bithell (Cyngor Tref yr Wyddgrug)

Wel, un o'r pethau sydd wedi dod yn amlwg hefyd, rydych chi'n gwybod yw nad yw llawer o'r pethau rydyn ni'n eu gwneud fel cyngor tref bob amser yn cael eu deall a'u hadnabod gan y cyhoedd yn gyffredinol a phobl ifanc hefyd. Ac eto, rydyn ni wedi esbonio iddyn nhw yn union beth rydyn ni'n ei wneud fel cyngor tref, beth yw ein rôl a'n cyfrifoldebau. Ac wedi rhoi gwybod iddyn nhw beth rydyn ni'n ei wneud ar sail gyffredinol ac mae ganddyn nhw ddiddordeb mawr ac yn awyddus i hynny ond eto

mae wedi bod yn eithaf tryloyw nad ydyn nhw bob amser yn ymwybodol o'r hyn y mae'r cyngor tref yn ei wneud er eu budd nhw ac er budd y dref gyfan. Felly eto rydyn ni wedi bod yn siarad am gyfathrebu a'r wefan rydyn ni'n ei diweddarau ar hyn o bryd fel y cyngor tref ac eto yn hysbysu'r ysgol a mynd ar eu gwefan benodol hefyd beth sydd ar gael fel y gall pobl ifanc gymryd mwy o ran yn y gweithgareddau penodol hynny.

Mae llawer ohonynt yn weithgareddau hwyliog fel cerddoriaeth ar y sgwâr neu a'r carnifal ac yn y blaen ac yn y blaen ac yn y blaen y mae pobl ifanc yn cymryd rhan ynddynt, ond hefyd gyda phethau eraill fel cadw'r Wyddgrug yn daclus, cawsom ymgyrch fawr yn ddiweddar lle rydyn ni wedi bod yn mynd allan i gasglu sbwriel ac mae pobl ifanc yn aml yn cymryd rhan yn yr ysgolion hynny a hefyd grwpiau ieuencid lleol fel y sgowtiaid a'r tywyswyr ac yn y blaen y brownies. Cael pobl ifanc yn rhan o'r rheiny a dod i mewn i'r gymuned a delio â'r agweddau penodol hyn.

Paul Dando (Cyngor Tref yr Wyddgrug)

Ie, ac o ran y Pwyllgor Ieuencid, mae gyda fi yn rhan o'r gynradd.

Bob blwyddyn rydych chi'n gweld wynebau gwahanol ac mae'r Cynghorydd Bithell wedi dweud bod y rhai sydd wedi bod yn rhan o'r ysgol gynradd hefyd bellach yn rhan o'r ysgol uwchradd. Felly mae ganddyn nhw'r diddordeb hwnnw mewn cael llais ynglŷn â'r hyn maen nhw eisiau ei weld yn ein tref ni. Ac mae'n symud drwy'r blynyddoedd a nhw yn yr uwchradd nawr. Ac mae'n dda gweld a siarad â gwahanol bobl bob blwyddyn. Felly mae'n wych.

Beth Smith (Archwilio Cymru)

Ie, mae'n wych. Diolch i'r ddau. Mae'n wirioneddol gadarnhaol clywed am yr holl waith rydych chi'n ei wneud. Felly diolch. Gwerthfawrogwch eich amser heddiw.

Helo, rwy'n sgwrsio â Jo Lane, sy'n Glerc y Dref a Swyddog Cyllid Cyngor Tref yr Wyddgrug. Helo, Jo.

Felly dywedwch ychydig wrthym am y prosiect rydych chi wedi bod yn gweithio arno.

Jo Lane (Clerc y Dref a Swyddog Cyllid, Cyngor Tref yr Wyddgrug)

Felly dechreuodd prosiect Bryn y Beili 25 mlynedd yn ôl, y syniad ohono. Felly lle rydyn ni wedi'i leoli nawr yw Parc Bryn y Beili. Mae'n heneb gofrestredig. Roedd yn gartref i gastell Normanaidd yn ôl yn y dydd. Ac er bod y parc yn cael ei ddefnyddio gan bobl y dref, ac roedd yn safle hamdden, cafodd ei esgeuluso ychydig a'i ordyfu ac nid oedd yr isadeiledd y gorau ac nid oedd yr ased gorau y gallai fod i'r Wyddgrug. Felly cafwyd ymgynghoriad enfawr a chynhaliwyd ac ychydig flynyddoedd yn ddiweddarach, oherwydd bod pethau'n cymryd amser, penderfynwyd y byddai tri sefydliad yn dod at ei gilydd ac yn gweithio tuag at wella'r safle ar gyfer y dref. Felly mae'r parc yn eiddo i Gyngor Sir y Fflint. Nhw yw'r tîrfeddianwyr. Mae'r adeilad ei hun yn eiddo i Sir y Fflint ond wedi'i brydlesu i Gyngor Tref yr Wyddgrug. Felly Cyngor Tref yr Wyddgrug sydd â'r cyfrifoldeb am ei wneud.

Ac yna roedd gennym fraich ychwanegol, sef grŵp elusenol lleol, a ffurfiwyd yn benodol ar gyfer y prosiect, o'r enw Ffrindiau Bryn y Beili. A'u cylch gwaith o ran y

prosiect yw mynd y tu hwnt i'r hyn y mae Sir y Fflint yn gallu ei wneud. Felly rydyn ni'n dweud eu bod nhw'n harddu'r parc, maen nhw'n gwneud y plannu, popeth a sicrhau eu bod nhw'n defnyddio plannu treftadaeth, a fyddai wedi bod ar y safle yn wreiddiol yn y 1100au a phethau felly. Felly roedd yn bartneriaeth go iawn.

Roeddem yn llwyddiannus i ddenu symiau eithaf mawr o gyllid, sy'n golygu y gellid gwella'r llwybrau. Datblygwyd gofod awyr agored a thrawsnewidiwyd y Bwthyn Bryn y Beili yn Ganolfan Bryn y Beili, felly roedd gofod cymunedol i bobl gwrdd a mwynhau'r parc. Felly yn y ganolfan ei hun mae lawr grisiau ar gael i grwpiau cymunedol ei ddefnyddio. Rydym yn llogi allan, rydym yn darparu amrywiaeth o wahanol ddigwyddiadau yn y parc ac i fyny'r grisiau mae fflat dwy ystafell wely hunangynhwysol sy'n cael ei osod allan yn breifat a'r syniad ohono yw'r arian sy'n cael ei godi trwy osod y fflat yn breifat yn cadw'r ochr gymunedol i fynd, mae'n rhyw fath o hunan-ariannu cymaint â phosibl.

Yn ystod y gwaith aildatblygu, cawsom ychydig o dreaffferthion, does dim byd byth yn dilyn y cynllun yn union. Felly lle pan roddwyd y math cyntaf o rhaw yn y ddaear i ddechrau, digwyddodd COVID.

Felly aeth pawb i mewn i'r cyfnod clo. Ond ychydig cyn hynny, ac fe wnaethon ni ddarganfod saith sgerbwd ar yn y Beili mewnol.

Felly fe wnaethon ni ddarganfod saith sgerbwd. Roedden ni mewn cyfnod clo, felly doedd neb yn dod allan i wneud unrhyw waith ar y safle. Felly roedd yn rhaid i ni ddiogelu'r sgerbydau oedd ar y safle a pheidio â gadael i bobl wybod eu bod nhw ar y safle. Felly roedd hynny'n eithaf diddorol i weithio drwyddo.

Er mai fi yw clerc y dref nawr, dechreuais fel Swyddog Prosiect Bryn y Beili ar gyfer Cyngor Tref yr Wyddgrug, felly fy swydd i oedd goruchwyllo'r prosiect hwn, a dyna pam mae gen i wybodaeth eithaf manwl amdano.

Cafodd y sgerbydau eu tynnu o'r safle, maen nhw wedi cael eu tynnu i ffwrdd ar gyfer dadansoddiad pellach ac yna cwblhawyd y gwaith. O fewn yr amser hwnnw fe wnaethon ni weithio gyda dros 60 o wirfoddolwyr, roedd gennym wahanol rolau gwirfoddoli, roedden ni'n ceisio cael pobl yn fwy ymwneud â'r gymuned.

Roedd gennym wirfoddolwyr ymchwil, ymchwil a phopeth a oedd yn gysylltiedig â Bryn y Beili. Roedd gennym wirfoddolwyr digwyddiadau, gwirfoddolwyr bywyd gwyllt, ac maen nhw'n dal i weithio heddiw, er ein bod ni'n dal i fod yn chwe blynedd i lawr y llinell.

Mae'r cyllid ar gyfer y prosiect wedi'i wario. Ond rydyn ni'n parhau i weithio fel grŵp tair parti. Rydyn ni'n cwrdd bob chwarter. Rydyn ni'n siarad am unrhyw faterion sy'n ymwneud â'r maint. Rydyn ni'n siarad am sut y gallwn barhau i annog pobl i ddod i ymweld â'r maint. Fe wnaethom gais am gyllid ychwanegol i adeiladu'r ardal chwarae newydd, sydd ar frig y maint.

Mae wedi mynd o'r ardal chwarae metel o'r 1980au i ardal chwarae sy'n addas ar gyfer parc mor hardd: Mae wedi'i wneud o bren mae'n cyd-fynd â'r maint ac mae gennym gastell yn ôl felly mae gennym ni ran o'r wal ddringo yn gastell ac mae yna amrywiaeth o brosiectau gwahanol sydd wedi egino allan o'r prif un. Felly fe wnaethon ni dreialu a menter siediau dynion yn y parc.

Mae grŵp o ddynion yn cwrdd yn wythnosol, er ei fod yn cael ei alw'n Men's Sheds Project, sy'n fenter yn Awstralia, does gennym ni ddim sied yma. Maen nhw'n gweithio yn llythrennol yn y parc ac maen nhw'n cerfio pren ac yn creu yn y ffos ganoloesol. Ac mae'r prosiect tri mis hwnnw, yr oeddem wedi bod yn mynd ers tair blynedd. Rydyn ni'n dal i fod yn rhyw fath o gardota, benthyca a dwyn deunyddiau a chrafu arian i'w gadw i fynd. Mae wedi ennill gwobr leol am ei agweddau iechyd meddwl a lles, ond mae hefyd wedi ennill gwobr genedlaethol trwy fenter Baner Werdd Cadw Cymru'n Daclus am y fenter lles orau ac mae'n brosiect mor fach mewn parc bach. Ond mewn gwirionedd mae'n cael gwahaniaeth enfawr i fywydau pobl a chymaint felly ein bod ni bellach wedi gwneud cais am gyllid ychwanegol oherwydd ein bod ni eisiau ei ehangu felly yn lle hynny yn ogystal â siediau dynion rydym yn chwilio am weithdy coetir menywod fel y gallwn gynnig y cyfle hwnnw i bawb yn y dref sy'n dymuno cymryd rhan.

Beth Smith (Archwilio Cymru)

Mae hwnna'n wych. Mae'n braf iawn yma. Ac rydych chi'n gwybod eich bod wedi sôn am y safle ei hun. Yn amlwg, rydyn ni yma heddiw ac mae'n adeilad mor brydferth. Felly mae'n glod go iawn rydych chi'n gwybod i'r holl waith caled sydd wedi mynd i mewn iddo.

Ac fe wnaethoch chi siarad ychydig yno am rai o'r mentrau, rydych chi'n gwybod y prosiectau siediau dynion, pethau felly. Pa wahaniaeth ydych chi'n teimlo fel ei fod yn ei wneud i'r gymuned bryd hynny ac i fowldio fel tref?

Jo Lane (Cyngor Tref yr Wyddgrug)

Rwy'n credu ei fod yn dathlu diwylliant a threftadaeth y dref. Rydyn ni'n lwcus iawn yn yr Wyddgrug bod gennym lawer o straeon hanesyddol i'w hadrodd. Mae ganddo gefndir diddorol iawn. Ac er bod gennym y gofod cyhoeddus hwn ar gael ac mae wedi bod yma ers blynnyddoedd lawer, daeth yn barc ffurfiol yn y bedwaredd ganrif ar bymtheg.

Fe gyrhaeddodd bwynt lle roedd pobl yn ofni dod yma oherwydd ei fod wedi gordyfu, a ddenodd bobl na fyddech chi efallai eisiau ymweld â nhw ar eich taith gerdded nos. Felly mae wedi dod â'r gofod cymunedol a'r balchder cymunedol hwnnw yn ôl i'r dref. Rwy'n credu hynny oherwydd bod mannau agored yn gallu golygu a bod yn bethau gwahanol i wahanol bobl, dyna beth mae Parc Bryn y Beili yn ei ddarparu i'r gymuned. Felly mae'n darparu'r dreftadaeth, mae'n darparu'r hanes, mae'n darparu'r hamdden, mae'n darparu ochr iechyd a lles ohono.

Rydym yn cyflwyno teithiau ar gyfer ysgolion lleol a grwpiau sgowtiaid a brownies sy'n dathlu'r hyn sydd ar stepen eu drws. Dyma eich hanes. Dyma eich tref. Ac rwy'n credu trwy'r prosiect, mae wedi llwyddo i gryfhau'r llais hwnnw a chael y neges allan yna mwy o ran yr ased hwn ar gael ac yn rhad ac am ddim hefyd

Beth Smith (Archwilio Cymru)

Ac mae hynny'n beth enfawr, ynte, i lawer o deuluoedd a phobl y dyddiau hyn, ei fod yn ased am ddim. Mae'n amlwg bod llawer eisoes yn digwydd, ond beth yw eich cynlluniau ar gyfer y dyfodol felly? Oes gennych chi unrhyw beth ar y gweill sy'n dod i fyny?

Jo Lane (Cyngor Tref Yr Wyddgrug)

Wel, y cynlluniau ar gyfer y dyfodol yw parhau â'r gwaith da rydyn ni eisoes yn ei wneud. Rydyn ni eisiau gallu parhau i gynig ein teithiau hanesyddol, a'n digwyddiadau, rydym yn cynnal digwyddiad Pasg blynyddol i fyny yma sy'n gweld miloedd o bobl yn mynychu.

O'r blaen rydym wedi gwneud digwyddiadau canoloesol lle rydym wedi gwneud ail-greu yma hefyd i ddod â hanes y safle yn fyw. Yr hyn y byddwn i'n dweud bod angen i ni wella a mynd ymlaen ag ef yw ein presenoldeb ar-lein.

Rydyn ni wedi bod yn gweithio ar wefan ar gyfer y Bryn y Beili ers nifer o flynyddoedd ac nid ydym wedi cyrraedd y pwynt lle mae'n barod i'w gyhoeddi. Felly dyma beth rydyn ni'n gweithio arno ar hyn o bryd. Mae angen i ni gael hynny ac allan yna. Felly eto, mae'n helpu i ledaenu'r gair o'r cyfleuster hwn. Y peth arall rydyn ni wedi cymryd ychydig yn ormod o amser i'w wneud, o fewn y bartneriaeth yw os ydych chi'n cerdded o gwmpas y parc mae yna lawer o fannau lle gallwch weld y dylai rhywbeth fod yno. Nid ydym wedi gallu gwneud y paneli dehongli yn y llinell amser yr oeddem yn ei ddisgwyl oherwydd y darganfyddiadau.

Oherwydd ein bod wedi dod o hyd i saith sgerbwd, maen nhw wedi cael eu hanfon i ffwrdd ac maen nhw wedi cael eu dadansoddi ac mae ymchwil bellach yn cael ei wneud er mwyn i ni allu deall pwy oedd y bobl hyn wedi bod, a oedden nhw'n rhan o'r castell, a ddaethon nhw wedyn ac eto mae unrhyw beth sy'n gysylltiedig ag archaeoleg yn cymryd blynyddoedd, mae'r adroddiadau'n cymryd blynyddoedd, mae'r darganfyddiadau'n cymryd blynyddoedd.

Felly doedden ni ddim eisiau taflu'r paneli dehongli i orfod eu hadnewyddu cwpl o flynyddoedd yn ddiweddarach pan fydd gennym y wybodaeth. Felly rydyn ni'n dal i aros i'r adroddiad terfynol hwnnw ddod allan fel y gall pobl wneud teithiau hunan-dywys a gweld y wybodaeth a phrofi'r wefan drostynt eu hunain.

Beth Smith (Archwilio Cymru)

O, mae hynny'n wych. Nawr byddwn yn edrych ymlaen at weld hynny wrth iddo ddatblygu. Ond diolch yn fawr am eich amser heddiw. A diolch am ein cael ni yma. Mae wedi bod yn fore hyfryd. Diolch.

Jo Lane (Cyngor Tref yr Wyddgrug)

Diolch yn fawr iawn am ddod. Mae wedi bod yn bleser.

Rhian Jones (Archwilio Cymru)

Diolch am diwnio i mewn i'r bennod hon o bodlediad y Gyfnewidfa. Os gwnaethoch chi ei fwynhau, yna pwyswch danysgrifiwch i'ch darparwr podlediad i ddal penodau

yn y dyfodol. Byddai adolygiad cyflym a'i rannu gyda'ch ffrindiau neu gydweithwyr yn golygu llawer i ni.

Am ragor o wybodaeth, edrychwch ar nodiadau'r sioe. Fe welwch yr holl ddolenni perthnasol a manylion cyswllt yno. Gallwch hefyd ymweld â'n gwefan yn archwilio.cymru. Os oes gennych unrhyw gwestiynau neu feddyliau, byddem wrth ein bodd yn clywed gennych.